

Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee
Munga 18
50088, Tartu

Teie 21.02.2024 nr 8-1/24/952, HTM/24-
0174/-1K

Meie 28.03.2024 nr 2-3/515

**Kooskõlastuskiri Eesti Vabariigi
haridusseaduse ja teiste seaduste muutmise
seaduse eelnõule**

Haridus- ja Teadusministeerium on esitanud kooskõlastamiseks Eesti Vabariigi haridusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega ning teeb täiendavad ettepanekud töölepingu seaduse muutmiseks.

1. Palume eelnõus selgemalt sõnastada, kellele ja mis ajast õppimiskohustus kohaldub.

Hetkel on vastav teave esitatud vaid seletuskirjas. Seletuskirja punktis 6.1 on selgitatud: „Õppimiskohustus loetakse täidetuks, kui enne 18-aastaseks saamist on omandatud kesk- või kutseharidus. Seega puudutab muudatus kõiki õpilasi, kes ei ole eelnõu jõustumise hetkeks koolikohustust täitnud ja lapsed, kes ei ole veel koolikohustust täitma asunud. Edasiõppimise kohustus kohaldub esimest korda 2025. aastal põhikooli lõpetajate koguvahimile.“ Kuivõrd muudatuse tulemusena asendatakse senine koolikohustuse mõiste õppimiskohustusega, ei ole eelnõu põhjal üheselt selge, kas seni kehtinud koolikohustuse täitmine võrdsustatakse muudatuse jõustumise järel õppimiskohustuse täitmisega. Seetõttu palume õigusselguse huvides sätestada ka eelnõus, kelle suhtes hakatakse muudatusega jõustunud regulatsiooni kohaldama, kehtestades vajadusel vastavad rakendussätted.

2. Palume kehtestada tööturumeetmete seaduse (TöMS) ja töövõimetoetuse seaduse (TVTS) muudatustele üldises korras jõustumise asemel konkreetne muudatuste jõustumise aeg. Töötuna arvelevõtmise vanuse muutmine TöMSis ja sellega seonduvalt ka käesolevas kirjas välja toodud TVTSi kavandatud muudatused ei tohiks jõustuda enne, kui 2025. aasta kevadel õppimiskohustust realselt rakendama hakatakse. **Seetõttu palume sätestada TöMS ja käesolevas kirjas lisatud TVTS muudatustele jõustumise erisus, määrates nende jõustumise ajaks 2025. aasta 1. juuni.** 1. juunil 2025 jõustumine tuleneb asjaolust, et konkreetset põhikoolide lõpetamise aega ei ole sätestatud, kuid tuginedes koolide praktikale jäävad üldjuhul põhikoolide lõpetamised juunikuusse. Kindla kuupäevaga jõustumine lihtsustab ka vajalike rakendussätete sõnastamist. Seega palume lisada eelnõu lõppu jõustumisnorm järgmises sõnastuses:

„§ 10. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 7 ja § 8 jõustuvad 2025. aasta 1. juunil.”

3. Palume parandada eelnõu §-s 7 tööturumeetmete seaduse (TöMS) muudatuses ebatäpsus.

Palume sõnastada eelnõu §-ga 7 muudetav tööturumeetmete seaduse § 8 lõike 4 punkt 1 järgmiselt:

„1) on noorem kui 18 aastat, välja arvatud juhul, kui alla 18-aastane isik on täitnud õppimiskohustuse;“.

Punkti sõnastusest tuleb välja jätta sõna „kes“, sest see juba sisaldub TöMS § 8 lõike 4 sissejuhatavas lauseosas ning moodustaks sättes tarbetu korduse.

4. Palume lisada eelnõu §-le 7 punkt 2, millega täiendatakse TöMS § 32 lõikega 5

„2) paragrahvi 32 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Paragrahvi 8 lõike 4 punkti 1 kuni 2025. aasta 1. juunini kehtinud redaktsiooni kohaldatakse alla 18-aastasele isikule, kes esitas töötukassale töötuna arvelevõtmise avalduse või kes on töötuna arvele võetud enne 2025. aasta 1. juunit või kellele ei kehti õppimiskohustus.“.

Seletuskirja palume lisada järgmine selgitus: Rakendussättega tagatakse, et 16–17-aastased noored, kes on võetud töötukassas töötuna arvele, saavad olla jätkuvalt töötuna arvel. Samuti võetakse TöMS § 8 lõike 4 punkti 1 seni kehtinud redaktsiooni alusel arvele need 16–17-aastased noored, kes on enne 1. juunit 2025. aastal esitanud töötuna arvele võtmise avalduse ja vastavad töötuna arvele võtmise muudele tingimustele. Töötuna arvele võtmise võimalus varasema redaktsiooni alusel tagatakse ka 16–17 aastastele noortele, kellele ei rakendu aastal 2025 edasiõppimiskohustus.

5. Palume lisada eelnõusse töövõimetoetuse seaduse (TVTS) muudatus järgmiselt:

„§ 8. Töövõimetoetuse seaduse muutmine

Töövõimetoetuse seaduse § 12 täiendatakse lõikega 3² järgmises sõnastuses:

„(3²) Alla 18-aastaselt osalise töövõimega isikul on õigus töövõimetoetusele käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimusi täitmata kuni 18-aastaseks saamiseni.“.

Seletuskirja palume vastava muudatuse kohta lisada järgmine selgitus: Kehtiva seaduse järgi on osalise töövõimega isikul õigus töövõimetoetusele, kui ta täidab vähemalt ühte aktiivsuse nõuet - tegevused, mis on võrdsustatud töötamisega või mille puhul töötamist ei nõuta. Kuni 18-aastane noor peab eelnõu kohaselt täitma õppimiskohustust, seega ei saa alla 18-aastane osalise töövõimega isik olla kohustatud täitma aktiivsuse nõuet. Seetõttu makstakse nendele töövõimetoetust ilma aktiivsuskohustust täitmata kuni 18-aastaseks saamiseni.

6. Palume täpsustada eelnõu seletuskirjas ettevalmistava õppe korraldust.

Eelnõu § 3 punktiga 8 lisatakse kutseõppeasutuste seadusesse muu hulgas § 23³, mis sätestab ettevalmistava õppe korralduse alused. Palume lõike 5 osas täpsustada seletuskirjas, kuidas kohaldub säte õppimiskohustuslikule noorele, kes täidab ettevalmistava õppe individuaalse õppekava eesmärgid näiteks jaanuaris, kuid uue õppeaasta sisseastumine on alles kevadel ja õppesse asumine sügisel. Õppest välja arvata teda ei saa, kuna täidab õppimiskohustust - kas see tähendab, et ta on nimekirjas edasi ja on vaba tegema mis tahab või seatakse temaga täiendavad tegevuseesmärgid, st võimaldatakse läbida õppeaineid vms?

7. Palume täpsustada õppimiskohustusliku lapse koolist väljaarvamise tingimusi.

Eelnõu paragrahv 3 punktiga 17 täiendatakse kutseõppeasutuse seadust §-ga 34¹, mille lõikes 1 sätestatakse õpilase kooli nimekirjast välja arvamise alused. Vastavalt lõikele 2 kehtestab õpilase

koolist väljaarvamise korra valdkonna eest vastutav minister. Seletuskirja kohaselt kehtestatakse uue volitusnormi vastuvõtmisel vastav rakendusakt tervikuna uuesti. Kuivõrd rakendusakti kavandit eelnõule lisatud ei ole, polnud võimalik selle sisu tagasiside koostamisel arvesse võtta. Sellest tulenevalt palume eelnõu ja seletuskirja täiendamisel või vajadusel § 34¹ lõike 2 alusel antavas rakendusaktis arvestada käesolevas punktis esitatud tähelepanekutega.

Kutseõppeasutuste seaduse kavandatava § 34¹ lõike 1 punkti 2 kohaselt on õigus arvata õpilane koolist välja, kui õpilane või piiratud teovõimega õpilase vanem esitab sellekohase avalduse. Seletuskirjas on välja toodud, et põhjusteks võib olla näiteks kooli vahetus või välismaale kolimine, kuid pole selgitatud, kas ja kuidas peab kooli vahetus või kolimine olema õppimiskohustusliku õpilase puhul tõendatud. Seletuskirja põhjendustest lähtudes ei ole lapsevanema avalduse alusel koolist väljaarvamine seotud uue koolikoha olemasoluga. Kuigi õppimiskohustusliku lapse vanemal on kohustus laps teise kooli nimekirja lisada, võib tekkida oht, et õpilane jääb mõningaks ajaks siiski õppetööst eemale, kuni uus kool on leitud või kuni KOV on õpilase ise uude kooli suunanud. Kui lapsevanem esitab avalduse põhjusena välismaale kolimise, siis ei ole teada, kas lapse koolist välja arvamisel kontrollitakse välismaale kolimise tõesust või mitte. Näeme riskikohana seda, kui avalduse aluseks olevaid asjaolusid ei kontrollita, et õpilane võib jääda teatud perioodiks õppetööst kõrvale. Järgmise kuu seire võib õppimiskohustuse mittetäitmist näidata, kuid näiteks elukoha kande puudumisel rahvastikuregistris ei pruugi see nii lihtsalt ilmned. Seetõttu võiks lapsevanema avalduse alusel õpilase kooli nimekirjast väljaarvamine olla õppimiskohustuslike õpilaste puhul seotud kinnitusega, millises koolis või riigis laps õpinguid jätkab.

Kutseõppeasutuste seaduse kavandatav § 34¹ lõike 1 punkt 8 sätestab ühe võimalusena õpilane kooli nimekirjast välja arvata, kui õpilasel on õpinguid takistavad olulised õppevõlgnevused õppekavaga määratud põhiõpingutes ja kool on eelnevalt õppija toetamiseks rakendanud kõiki tema käsutuses olevaid toetusmeetmeid. Sättes ei ole välja toodud, et see ei puuduta õpilasi, kellel on õppimiskohustus täitmata, seega tuleb sätet kohaldada ka õppimiskohustusega õpilaste suhtes. Seletuskirjas on kirjas, et kui õppija ei ole mõistliku aja jooksul omandanud teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud õpingute jätkamiseks, on koolil õigus õppija koolist välja arvata. Oluline on, et õpilasi ei arvataks koolist välja kergekäeliselt ning kool kasutaks kõiki võimalusi õppija toetamiseks ja õpingute edenemiseks, nt individuaalset õppekava, õppenõustamist jms. **Palume eelnõus ja seletuskirjas täpsustada, millised tegevused järgnevad selle noorega, kellel ei ole õppimiskohustus täidetud, aga arvatakse kooli nimekirjast välja antud põhjusel.**

8. Palume täpsustada kohaliku omavalitsuse ülesandeid olukorras, kus lapse kool ja elukoht asuvad erinevate omavalitsusüksuste territooriumil.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse Eesti Vabariigi haridusseadust muu hulgas §-ga 10³, mille kohaselt on valla või linna ülesanne rakendada erinevaid meetmeid õppimiskohustuse täitmise tagamiseks. Varasemaga võrreldes tekib kohalikel omavalitsustel vajadus igakuiselt jälgida lapsi, kes õppimiskohustust ei täida. Seletuskirjast ei ole selgitatud, kuidas käituda olukorras, kui laps ei õpi elukohajärgses vallas või linnas. **Palume kaaluda eelnõu täiendamist, reguleerimaks olukorda, kus lapse kool ei asu tegelikkuses omavalitsuse piires ja vajadus on suhelda teise piirkonna kooli ja kohaliku omavalitsusega.** Sarnaselt on täna Noortegarantii tugisüsteemi (NGTS) kogemus, mis on paika pandud KOVide koostöömudelil „Valdkonnaülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele“, kus laste- ja noortega seotud juhtumimenetlusi saab vajadusel üle anda või koostööd teha. Juhtumikorralduslik töö on täpsemalt kirjeldatud Noortegarantii tugisüsteemi juhendis ja sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses.

9. Palume täpsustada eelnõu ja seletuskirja õppimiskohustusliku õpilase õppest puudumise korral rakendatavate meetmete osas.

Eelnõu § 5 punktiga 33 muudetakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 36, mis sätestab õppimiskohustusliku õpilase õppest puudumisest teavitamise ja rakendatavad meetmed. Lõige 3 toob välja, et abivajadust on vaja hinnata õpilase puhul, kes rohkem kui kahe nädala jooksul puudub õppest korduvalt mõjuva põhjusega ja kellel on võlgnevusi õppetöös ning kelle puhul on õpetajad või tugispetsialistid esitanud kirjalikke või suulisi tähelepanekuid toe vajaduse kohta. Seletuskiri jätab hetkel võimaluse tõlgendada, et lapse puhul, kes puudub näiteks kaks nädalat ja siis hiljem taas kaks nädalat, tuleb protsessi alustada mitu korda. Palume seda lõiku täpsustada, sh vaadata üle seletuskirjas pakutud lahendused, mille alusel last hinnata. Teeme ettepaneku, et koolide puhul jälgitakse küll kahe nädala tingimust, aga ülevaatlikum hindamine, millised lapsed ei ole õppimiskohustust täitnud ja võivad vajada lisatuge, toimub vähemalt korra kuus. Kui sellele lisandub ka olukord, et abivajava lapse lapsevanemaga ei ole võimalik saada kontakti, edastatakse need korraga kohalikule omavalitsusele. Vastavalt sellele hinnangule on kohaliku omavalitsuse spetsialistil võimalik hinnata ressursi vajadust.

10. Palume täiendada eelnõu seletuskirja muudatuste soolise võrdõiguslikkuse mõju hindamise osas.

See on eriti oluline arvestades, et haridusel ja hariduse korraldamisel on seaduses paika pandud soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohustus ja arvestades olemasolevaid olulisi soolisi lõhesid haridusteedes ja hariduse katkestamises. Soovitame muudatuste mõjude hindamisel ja järelhindamisel seirata muudatuste mõju soopõhiselt.

11. Palume selgitada, kuidas käib praktikas haridusseaduse § 10³ lõikes 1 ette nähtud seire.

Eelnõuga lisatakse haridusseadusesse § 10³, mille lõikes 1 sätestatakse KOV-le kohustus seirata iga kuu 10. kuupäeval laste koolikohustuse täitmist riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude andmete alusel. Palume seletuskirjas täpsemalt avada, et kuidas seire praktikas käib. Näiteks noore abivajaduse hindamiseks seiratakse SHS alusel STAR-is 2 korda aastas noorte andmeid keskselt ja KOV saab seire tulemused. Ka koolikohustuse täitmise seiramiseks on eelistatud sarnane kord, kus seire tehakse näit EHIS-es keskselt või saab iga KOV EHIS-es ühtede ja samade parameetritega päringu ise käivitada. Sel juhul on tagatud isikuandmete töötlemise minimaalsus ja ühetaolisus.

12. Ligipääsetavuse ja võrdsete võimaluste osas teeme järgnevad märkused ja ettepanekud:

12.1. Digiligipääsetavus on vaja tuua haridusse. Muudatuste selgituses on kirjas, et suur osa põhihariduse järel haridussüsteemi katkestajaid jäävad elukestvast õppest püsivalt eemale. Väikese riigina peame tagama, et iga Eesti noor saaks edasiõppimise võimaluse. Haridusest eemalejäämise põhjustena on välja toodud mh tervist, pere olukorda, ühiskonna hoiakuid ja ligipääsetavust. Ühiskond võidab sellest, kui elukestev õpe oleks kõigile ligipääsetav ja iga inimene saaks end vastavalt oma soovidele ja võimetele teostada. Toote välja selle, et lihtsalt kohustuste tõstmine ei täida seda eesmärki ning probleemi tuleb lahendada komplekselt. Lisaks kooli katkestajatele on inimesi, kes mitmekülgele haridusele ligi ei pääse. Näiteks pimedatel on üsna piiratud võimalused eriala valimiseks, kuigi nägemispuue ei vähenda õppimisvõimet. Kui neile oleks ligipääsetav mitmekülgsem haridus, saaksid nad ka tööturul end vabamalt teostada. Seda saaks lahendada, **kui haridusasutuste õppekeskkonnad ja veebilehed vastaks digiligipääsetavuse nõuetele ning õppematerjalid vormistataks ligipääsetavalt** (tavalise kontoritarkvaraga, pidades silmas, et pildidel oleks alternatiivsed tekstid ja tekstid oleks masinloetavad). Ligipääsetavuse lahendused on kontoritarkvaradesse tänapäeval sisse ehitatud ning ei vaja õpetajatelt erioskuseid, kuid võimaldaksid pimedatel õppida palju rohkematel erialadel. Avaliku teabe seaduses on erand, mistõttu koolide õppekeskkonnad ei pea täielikult digiligipääsetavuse nõuetele vastama, aga see ei takista nende nõuete täitmist omal algatusel. **Uute infosüsteemide tellimisel oleks igati**

mõistlik, et need tehaksegi algusest peale ligipääsetavuse nõuetele vastavad.

Digiligipääsetavus mõjutab ka lapsevanema või eestkostja võimalusi oma kohustusi täita, sest tal on kohustus kasutada igapäevaseks infovahetuseks kooli määratud infokanalit. Kui see infokanal ei ole ligipääsetav, on tal omakorda abi vaja, et oma last õpingutes toetada või vajalikke taotlusi esitada.

12.2. Hoonete ligipääsetavuse nõuete (mis on juba kohustuslik) laialdasem täitmine aitaks samuti vähendada tervisest tingitud barjääre haridusvaldkonnas. Hoonete ligipääsetavus on oluline nii õppijatele, lapsevanematele kui ka õpetajatele, et olenemata tervise püsivatest või ajutistest eripäradest saaks koolis ikkagi võimalikult palju kohal käia.

12.3. Ettepanek: Kutseõppeasutuste seaduse §3 lg 2 p 4 võiks välja tuua lisaks õppe kättesaadavusele ka ligipääsetavuse, näiteks „tagab õppe kättesaadavuse ja ligipääsetavuse, luues paindlikud õppimisvõimalused erinevatele sihtrühmadele;“. Sama põhimõtte peaks olema ka teistes õppeasutustes.

12.4. Laiendatakse õppimiskohustust ja hooldajate kohustusi, aga kuna kõik õppeinfosüsteemid ja õppematerjalid pole ligipääsetavad, siis osades erivajadustega inimestega peredes pikeneb aeg, mil nad sõltuvad kõrvalisest abist, et oma kohustusi täita. **Selleks, et kõigil oleks võimalik kõrvalise abita õppimiskohustust ja hoolduskohustust täita, peab haridussüsteem olema ligipääsetav.** Kõrvaline abi peab muidugi võimalusena olemas olema, aga eesmärk peaks olema, et inimesed saaksid võimalikult iseseisvalt hakkama.

12.5. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmine, § 32-1 lg 3: “Pärast eksamitulemuse avaldamist tagatakse eksami sooritanud isiku ligipääs eksamitööle ja eksamitöö hindamist puudutavale teabele sellekohase taotluse esitamisel. Ligipääs teabele võimaldatakse testide andmekogu vastutava töötleja esindaja juuresolekul, kes annab avalikustatud teabe kohta selgitusi.“ **Kas ligipääsu iseenda eksamitulemustele oleks võimalik ka lihtsamaks teha?** On tervitatav, et selle teabe tõlgendamiseks on võimalik selgitusi saada, aga info iseenda kohta võiks olla lihtsamini ligipääsetav.

12.6. Kutseõppeasutuste seadusesse lisatakse §34-1 lg 1 p 7: „õpilane arvatakse koolist välja, kui õpilane ohustab oma käitumisega teiste turvalisust koolis või rikub korduvalt kooli sisekorraeskirjas kehtestatud käitumise üldnõudeid, välja arvatud õppimiskohustuslik õpilane;“ Sarnane punkt lisatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusesse. **Kui teadaolevalt ohtlikku õpilast ei saa koolist välja arvata, siis on vaja eelnõu koostajal selgitada, mis meetmetega hoitakse ära see, et teised õpilased ja personal (rohkem) viga ei saaks.** Ohtliku inimesega ühes koolis käimine võib mõnel teisel järele tekitada nii palju õigustatud hirmu, et ta hakkab enda turvalisuse huvides koolist puuduma ning tulemusena kannatab tema õppeedukus. Näiteks 2018. aastal läbiviidud uuringus (Ney, M. et al, 2018) osalenud LGBT+ õpilastest märkis 68%, et on viimase kooliaasta jooksul kogenud vaimset vägivalda oma seksuaalse orientatsiooni, soo või soolise eneseväljenduse tõttu ning 19% on kokku puutunud ka füüsilise vägivallaga (nagu lükkamine, tõukamine vms)¹. 25% LGBT+ õpilastest on kogenud ka küberkiusamist. 57% vastanutest märkis, et olid kuulnud homovaenulikke kommentaare õpetajatelt jt koolitöötajatelt. Kiusamine võib ohvritel põhjustada probleeme nii vaimses tervises kui ka füüsilises seisundis. Samas vaid 33% vägivalda kogenud LGBT+ õpilastest andsid juhtunust teada koolitöötajatele. Teatamata jätmise põhjusena tõi 51% vastajatest välja arvamuse, et teatamisele ei reageeritaks

---

¹ Ney, M., Rannaääre, K., Raud, K. (2018). Eesti LGBT+ õpilaste koolikeskkonna uuring. Kättesaadav veebilehel: <https://www.lgbt.ee/uuringud>

(midagi ei tehtaks). Sellistes olukordades on oluline sekkuda ja rakendada vajalikke meetmeid, et tagada turvaline õppekeskkond.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §35 lg 1 täiendatakse lausega, et „õpilasel on õigus turvalisele ja koostöisele õpikeskkonnale“. **Kuidas kavandatud muudatused koos toimivad, et hirmohtliku õpilase ees ei vähendaks teiste jaoks võrdseid võimalusi?**

13. Palume eelnõu täiendada töölepingu seaduse muudatusettepanekutega

Kuivõrd koolikohustusega seonduvad muudatused mõjutavad töölepingu seaduses sätestatud alaealiste töötamise tingimusi, siis teeme ettepaneku lisada eelnõusse järgmised töölepingu seaduse muudatused:

13.1. Palume lisada TLS § 7 lõike 4 muudatus:

„paragrahvi 7 lõikes 4 asendatakse tekst „15–16-aastase koolikohustusliku“ tekstiga „15–17-aastase õppimiskohustusliku“

Selgitus: Alaealiste töötamise tingimusi reguleerib Euroopa Liidu nõukogu direktiiv 94/33/EÜ, mille artikli 4 kohaselt võivad koolikohustuslikud alaealised teha vaid kergeid töid. Kuivõrd edaspidi on ka 17-aastased alaealised koolikohustuslikud, siis tuleb kerge töö nõuet laiendada ka neile.

13.2. Palume lisada TLS § 43 lõike 4 muudatused:

- paragrahvi 43 lõike 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„13–14-aastaselt töötajal – 2 tundi päevas ja 12 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul õppeveerandi kestel väljaspool kooliaega ning 7 tundi päevas ja 35 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul koolivaheajal.“
- Paragrahvi 43 lõiget 4 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„3) vähemalt 15-aastaselt koolikohustuslikul töötajal – 2 tundi päevas ja 12 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul õppeveerandi kestel väljaspool kooliaega ning 8 tundi päevas ja 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul koolivaheajal.“

Selgitus: Kehtiva õiguse kohaselt võib mittekoolikohustusliku alaealise tööaeg olla 8 tundi päevas ja 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul. See tähendab, et põhikooli lõpetanud (15-16-aastased) ja 17-aastaseks saanud alaealised võivad täna töötada täistööajaga. Seoses koolikohustuse täitmise muudatustega hakkavad neile 15-17-aastastele alaealistele kehtima koolikohustuslikele alaealistele kehtivad piirangud, kuivõrd direktiiv 94/33/EÜ nõuab koolikohustuslike alaealiste tööaja piiramist õppetöö ajal. See tähendab, et põhikooli lõpetanud alaealistele kehtib edaspidi õppeveerandi jooksul tööaja piirang 2 tundi päevas ja 12 tundi nädalas. Selleks, et säilitada vähemalt 15-aastastele alaealistele võimalus töötada koolivaheajal täistööajaga, tuleb muuta TLS § 43 lõike 4 punkti 2, sätestades selles punktis tööaja piirangu ainult 13-14-aastastele töötajatele. Täiendavalt tuleb lisada uus punkt 3, mis sätestab tööaja piirangud vähemalt 15-aastastele koolikohustuslikele töötajatele.

Muudatus on vastuolus sotsiaalharta artikli 7(1) tõlgendusega, mille kohaselt ei tohiks koolikohustusliku alaealise tööaeg koolivaheajal olla rohkem kui 6 tundi päevas ja 30 tundi nädalas. Alaealiste töötamist reguleeriva direktiivi 94/33/EÜ artikli 8 lõike 1 punkt c lubab vähemalt 15-aastaselt koolikohustuslikul alaealise maksimaalseks tööajaks õppetöövälisel ajal 8 tundi päevas ja 40 tundi nädalas.

Seega tulenevalt õppimiskohustusega seonduvatest muudatustest muutub see, kui palju 15-17-aastased alaealised töötada saavad. Tulenevalt sellest, et nad on edaspidi koolikohustuslikud, on

nende tööaeg piiratum. Samas on sellises vanuses oluline ka tööharjumuse ja töökogemuse omandamine, mistõttu on mõistlik neil võimaldada ka tulevikus koolivaheagadel töötada täistööajaga. Tulenevalt sellest, et nad on koolikohustuslikud, kohaldub neile edaspidi piirang, mis lubab neil töötada ainult pool koolivaheaja kestusest (TLS § 8 lg 2). Seega ei takista koolivaheajal täistööajaga töötamine alaealise hariduse omandamist ning jätab alaealisele piisavalt aega koolitööst puhkamiseks ning annab samal ajal võimaluse tööharjumuse ja töökogemuse omandamiseks.

13.3. Palume lisada TLS § 43 lõike 5 muudatuse:

Paragrahvi 43 lõiget 5 täiendatakse 2. lausega järgmises sõnastuses:

„Mittekoolikohustusliku alaealise tööaeg ei tohi summeeritud tööaja arvestuse puhul ületada 8 tundi päevas ja 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul.“

Selgitus: TLS § 43 lõige 5 sätestab, et kokkulepe, millega kohaldatakse summeeritud tööaja arvestust alaealise töötaja suhtes käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud piirangut ületades, on tühine. See tähendab, et alaealiste tööaega võib summeerida, kuid ei tohi ületada neile ette nähtud tööaja piiranguid. Kehtiva õiguse alusel on tekkinud küsimusi, kas mittekoolikohustusliku alaealise tööaeg võib summeeritud tööaja korralduse puhul olla rohkem kui lubatud täistööaeg. Sätte eesmärk on olnud, et kõigi alaealiste tööaeg oleks summeeritud tööaja korralduse puhul piiratud ning ületunnitöö ei ole lubatud. Seetõttu on oluline, et TLS § 43 lõiget 5 täiendatakse 2. lausega, mis sätestab, et mittekoolikohustusliku alaealise tööaeg ei tohi summeeritud tööaja arvestuse puhul ületada 8 tundi päevas ja 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Liis Tõnismaa

Liis.Tonismaa@mkm.ee

Ilona Säde

Ilona.Sade@mkm.ee

Krista Erg-Scacchetti

krista.erg@agri.ee | krista.erg@mkm.ee

Alar Teras

alar.teras@mkm.ee